

تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتقاء مشارکت اجتماعی شهروندان

علیرضا جزینی* - دانشیار مدیریت و عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی، تهران، ایران.
منصور تقی - دانشجوی دکتری مدیریت برنامه‌ریزی امور فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
الهه نوروزی - کارشناس ارشد مدیریت دولتی، تهران، ایران.

چکیده

The impact of information and communication technologies (ICT) to promote citizen participation

Abstract

Stable decision making is possible with the participation of citizens; Because in the present century population and the needs of the urban has increased and the application of ICT as one of the main demands of managers and citizens used in the supply of urban services .Accordingly the aim of this study is investigating the impact of ICT in promoting social participation of citizens.The research method was descriptive - analytical in nature. The statistical population consisted of all citizens in Tonekabon that is based on simple random sampling method and Cochran sample size formula, 319 students were selected as sample size and to measure the variables,the data collected through questionnaires and then coded and Voted were analyzed using spss software. By calculating descriptive characteristics of the variables and extract tables and graphs, the distribution of variable traits examined and tested hypotheses.The results showed that access to ICT has an impact on participation rates. It was confirmed at the 0.05 significance level that information literacy of citizens impacts on satisfaction of IT services and the social participation of citizens. Based on these results, it is concluded that application of IT and development of its infrastructure, leading to increased social participation by citizens.

Keywords: Community participation, use of information technology, media literacy, satisfaction of information technology

تصمیم‌گیری پایدار، با مشارکت شهروندان امکان‌پذیر است؛ چون در قرن حاضر جمعیت و نیازهای شهری افزایش پیداکرده و کاربرد فناوری اطلاعات هم یکی از خواسته‌های اصلی مدیران و شهروندان در عرضه کردن و مورداستفاده قرار دادن خدمات شهری است هدف از پژوهش بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتقاء مشارکت اجتماعی شهروندان می‌باشد. روش تحقیق در این پژوهش از نظر ماهیت توصیفی و تحلیلی بود. جامعه آماری مورد مطالعه شامل کلیه شهروندان شهر تنکابن می‌باشد که بر اساس روش نمونه-گیری تصادفی ساده و فرمول تعیین حجم نمونه کوکران تعداد ۳۱۹ نفر به عنوان حجم نمونه پژوهش انتخاب و برای اندازه گیری متغیرها،داده‌ها از طریق پرسشنامه گردآوری شده و سپس از کدگذاری و امتیازدهی با استفاده از نرمافزار spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با محاسبه مشخصه‌های توصیفی متغیرها و استخراج جداول و نمودارها، توزیع صفت‌های متغیر موردنظری و فرضیه‌ها مورد آزمون قرار گرفت. یافته‌های تحقیق نشان داد که دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات بر میزان مشارکت تأثیر دارد. همچنین در سطح معناداری ۰/۰۵ تائید شد که سواد اطلاعاتی شهروندان بر متغیر رضایت از خدمات فناوری اطلاعات و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان تأثیر دارد. بر اساس یافته‌های تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که کاربرد فناوری اطلاعات و توسعه زیرساخت‌های آن منجر به افزایش مشارکت اجتماعی شهروندان شده است.

واژگان کلیدی: مشارکت اجتماعی، کاربرد فناوری اطلاعات، سواد رسانه‌ای، رضایت از فناوری اطلاعات

و استفاده مناسب از امتیازات موجود در یک جامعه اطلاعاتی باید اقدامات فرهنگی و آموزشی انجام داد (مجیدی-قهرودی و آذری، ۱۳۸۹، ص ۸۸).

امروزه تصمیم‌گیری‌های پایدار با مشارکت‌های شهروندان امکان‌پذیر است؛ چون امروزه جمعیت و نیازهای شهری افزایش پیداکرده و فاوا هم یکی از خواسته‌های اصلی مدیران و شهروندان در عرضه کردن و مورداستفاده قرار دادن خدمات شهری است که ادارات دیجیتالی جایگزین ادارات سنتی می‌شود و سازمان‌ها و دستگاه‌ها بیشتر خدمات خود را به صورت مجازی به مشتریان خود ارائه می‌دهند، مهم‌ترین کار در مدیریت شهری تحقق مشارکت معنی دار شهروندان و دستیابی شهروندان به فاوا می‌باشد. بنابراین اطلاعات و اطلاع-رسانی از مهم‌ترین ابزار استراتژیک مدیریت اثربخش و کارآمد تمامی سازمان‌های دولتی و خصوصی محسوب می‌گردد.

بنابراین از اهداف بر جسته و مهم در کاربری فاوا در جامعه، ساده‌سازی و آسان کردن فرآیندهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بهره‌گیری از تأثیر مثبت آن در خدمت‌رسانی است. نقش فناوری در مشارکت در عصر حاضر یکی از مهم‌ترین رکن‌های اصلی قدرت، اطلاعات است. پیشرفت فاوا منجر به پیدایش ابزارهای نوین ارتباطی و اطلاع‌رسانی شگرفی در دنیای امروز گردیده است که اشکال متفاوتی را از نحوه انجام فعالیت‌ها و ارائه خدمات در تمام عرصه‌ها پدید می‌آورد. این روش‌های نوین انجام خدمات موجب افزایش دقت، سرعت، شفافیت و کاهش زمان و هزینه درنتیجه بهبود کیفی و کمی انجام خدمات گردیده است و درنتیجه آن مدیریت شهری دچار تحول عظیمی می-گردد و بهسوی مدیریت پایدار شهری حرکت می‌کند (سعادتی، ۱۳۸۳، ص ۲۲). مشارکت اساس زندگی بشری است و یکی از حقوق بینایی انسان به شمار می‌آید. انسان موجودی هوشیار است و باید آگاه و خود هدایت‌گر باشد از سوی دیگر، انسان موجودی اجتماعی است و در جامعه به دنیا می‌آید، در آن زندگی می‌کند

۱. مقدمه
عصر حاضر را عصر ارتباطات نامیده‌اند. گسترش چشمگیر ارتباطات و توسعه بی‌سابقه فناوری‌های نوین ارتباطی و تغییر شیوه‌های ارتباطی در بین افراد جامعه، همگی از مشخصات جامعه‌ای است که در آن زندگی می‌کنند. استفاده از این رسانه‌های نوین شرط لازم برای تغییر ساختار و ارتقای جایگاه در جامع است. فناوری‌های نوین ارتباطی از جمله اینترنت با رشد گسترده خود، تغییر بسیاری را در ساختار جوامع فراهم آورده است. ویژگی‌های خاص این فناوری، امکان ارتباط بدون در نظر گرفتن زمان و مکان، تغییر در شیوه زندگی و همچنین تغییرات اجتماعی و فرهنگی را به دنبال دارد. اینترنت به‌مانند شمشیری دو لبه است که می‌تواند هم اطلاعات مفید و هم مضر را روبرو کند و ضرر و فایده آن مستقیماً به استفاده‌کنندگان و نحوه کاربرد آن‌ها بستگی دارد.

اینترنت با اختصاص فضای مجازی امکان حضور افراد را بدون محدودیت زمانی و مکانی در جوامع کنونی فراهم آورده است تا حوزه عمومی مربوط به خود را در این فضا شکل دهنده و به این طریق حضور و مشارکت خود را در جامعه به اثبات برسانند. در عصر جدید، ظهور و گسترش اینترنت تأثیر به سزایی در پیدایش و دوام عصر اطلاعات داشته است. این رسانه جدید، ویژگی‌های منحصر به‌فردی دارد که رسانه‌های قبلی از قبیل مطبوعات، رادیو و تلویزیون فاقد آن بوده‌اند. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: تبادل حجم بالای اطلاعات، قدرت انتخاب اطلاعات، انتخاب نحوه ارتباط توسط مخاطب، و ایجاد رابطه تعاملی بین فرستنده و گیرنده پیام و بالأخص ایجاد ارتباط بین مخاطبان. این ویژگی‌های منحصر به‌فرد اینترنت باعث ایجاد کارکردهای متفاوتی در حوزه‌های مختلف شده است. در چنین جامعه‌ای که آن را جامعه‌ای اطلاعاتی می‌گویند، فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی زیادی برای شهروندان، به‌ویژه برای زنان، به وجود می‌آید. بنابراین، برای آشنایی

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۴۴۷

مردم در فرآیندهای توسعه شهری از طریق تدوین قوانین و فرآیندهای رسمی برای اخذ نظرات مردم در امر برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در کشورهای توسعه‌یافته و یا در حال توسعه به‌طور جدی مطرح است. از نظر مارکس ویر، شهروند بودن به معنای توانایی مشارکت مردم در تصمیم‌گیری، تنظیم سیاست‌ها و نیز شرکت داشتن در انتخاب رهبران بود و امتیازات ویژه‌ی آن‌ها شامل حق شهروندی به انضمام انحصارات بازار، حقوق تجارت آزاد، جواز مبادله و حق کاهش دادوسترد رقبات‌آمیز، مشارکت در امور قضایی و موقعیت‌های ویژه برای مقاصدی چون اهداف نظامی بود. از نظر حقوق اقتصادی مهم‌ترین امتیازات مدنی در قالب حقوق صوری به معنای حق داشتن انجمن‌های نیمه آزاد شهروندان نبود، بلکه ضامن مالکیت اربابی شهر به شمار آمد.

بنابراین، وبر بیشتر بر حق سیاسی شهروندان مانند حق رأی و انتخابات نمایندگان توجه داشته است و مشارکت شهروندی را رکنی اساسی در این زمینه می‌داند (هزارجریبی و همکار، ۱۳۹۰، ص ۱۴-۱۰). مسئله اصلی تحقیق این است که فناوری اطلاعات و ارتباطات چه تأثیری در ارتقاء مشارکت اجتماعی شهروندان دارد؟

مروری بر ادبیات نظری

از اواخر دهه ۵۰ میلادی، به دنبال شکست برنامه‌های توسعه مبتنی بر دیدگاه نوسازی مفهوم مشارکت و توسعه مشارکتی در ادبیات توسعه مطرح شد. عدم موفقیت این برنامه‌ها در رسیدن به اهداف خود، این باور را تقویت کرد که فقدان مشارکت‌های مردمی در طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه‌ها، موجب ناکامی آن‌ها شده است. ازین‌رو در واکنش به این امر، مفهوم مشارکت مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گرفت و فرآیندهای تقویت‌کننده مشارکت مردم، به عنوان زمینه اصلی توسعه مطرح شد. این دیدگاه که در بررسی مفهوم مشارکت دیدگاهی ابزارگرایانه محسوب می‌شود، مشارکت را به خودی خود هدف نمی‌داند، بلکه آن را ابزاری جهت توفیق برنامه‌های

و مهارت‌های زندگی را در کنار دیگران می‌آموزد و توأم‌مند می‌شود (محمدی-شاهبلاغی، ۱۳۹۲، ص ۴۶). در کشورهای توسعه‌یافته، دولت و شهر صرفاً تکیه‌بر مکان و جغرافیایی واقعی تعریف نمی‌شوند بلکه بر اساس فضای تولیدشده در قالب واقعیت مجازی معنا پیدا می‌کنند در نگاه اولیه شهرهای الکترونیک متأثر از، ایده شهر اطلاعات بود. در شهر اطلاعاتی، تلاش می‌شد که یک جایگاه مورد انتظار از دستیابی به اطلاعات مربوط به شهر به وجود بیاید این شهر اطلاعات منشأ ظهور مدیریت‌های جدید شد که از آن تعبیر به مدیریت «دانش‌محور» می‌شد. شهر دو فضایی با نگاه آینده گرا مبتنی بر همین مدیریت دانش‌محور می‌باشد و مدیریت دانش‌محور بر خواسته از راه حل‌های اداره شهر مبتنی بر مراکز منابع الکترونیک می‌باشد (رهبری، ۱۳۸۶، ص ۸). مهم‌ترین هدف مدیریت شهری را می‌توان در ارتقای شرافت کار و زندگی جمعیت ساکن در قالب اشتار و گروه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از حقوق شهروندان، تشویق به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و حفاظت از محیط کالبدی دانست. روند مسائل جهان حاکی از آن است فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش بنیادی و زیربنایی را در توسعه، پیشرفت و ارتقا زندگی مردم در جوامع امروز و آینده ایفا می‌کند. بنابراین برنامه‌ریزان و مدیران شهری با این پرسش مواجه شدند که آیا به راستی ساختار کنونی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری جوابگوی نیازهای آینده مردم خواهد بود. این پدیده نیاز به یک چارچوب جدید برای برنامه‌ریزی و مدیریت شهری قطعی ساخته و تأکید دارد که فناوری اطلاعات و ارتباطات باید هرچه زودتر به مدیریت و برنامه‌ریزی شهری وارد شود و طبعاً در این راستا شهداران به عنوان بزرگ‌ترین متولیان از این برنامه‌ریزی شهری جدا نیستند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۲۲۹). تمرکز‌دایی مدیریتی، واگذاری مسئولیت‌های برنامه‌ریزی از سطوح دولتی به نهادهای محلی و بالاخره مشارکت دادن

مشارکت اجتماعی

توسعه در نظر می‌گیرد. ازین‌رو برای توجیه لزوم مشارکت، بر آثار آن در توسعه تأکید دارد و کاهش هزینه‌ها، پذیرش اجتماعی برنامه‌ها، جذب منابع بیشتر و... را به عنوان مزایای اصلی آن بر می‌شمارد. برنامه‌ها و اقداماتی که بر اساس چنین رویکردی به اجرا درآمدند با توفیق زیادی در جلب مشارکت مردم مواجه نشدند و به تدریج رویکردهای دیگری در این زمینه مطرح شد که مشارکت رانه به عنوان ابزار، بلکه در مقام هدف مورد توجه قرار می‌دادند. در این دیدگاه مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی به خودی خود هدف محسوب می‌شود و از طریق آن توانایی‌ها و خلاقیت‌های انسان به عنوان موجودی عقلانی و ارتباط جو فعلیت می‌یابد. ازین‌رو مشارکت در سیاست و در فعالیت سازمان‌های اجتماعی وظیفه شهروند فعال به شمار می‌رود و نه صرفاً وسیله‌ای برای تأمین نیازها و منافع شخصی یا کسب فایده (احمدی، توکلی، ۱۳۸۲، ص ۷۵).

مشارکت اجتماعی

امروزه شعار تمام جامعه شناسان شهری این است که واژه شهروندی یعنی اینکه فرد خود را از شهر و شهر را از خود بداند و در این شرایط است که بهتر می‌تواند زندگی کند، که البته در تحقق واژه شهروندی و آگاه‌سازی مردم یک جامعه از این اصل و همچنین بحث حقوق شهروندی، آموزش، نقش انکارناپذیری دارد که در کشور مانیز اگرچه طی سال‌های اخیر رسانه‌های جمعی گام‌های مؤثری در این زمینه برداشتند، اما به نظر می‌رسد که باید اصل آموزش با جدیت بیشتر از سوی مسئولان پیگیری شود) تقوایی، بابانس، ۱۳۸۸، ص ۲۵).

مشارکت اجتماعی یکی از عناصر تشکیل دهنده قدرت جوامع و توانمندسازی جامعه است و با بحث توسعه و مخصوصاً توسعه پایدار جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌ریزی و جریان‌های توسعه در کشورهای در حال توسعه پیداکرده است (رهنما، ۱۳۸۸، ص ۳۹۹). و به لحاظ نظری عبارت است از مشارکت آگاهانه، داوطلبانه، جمعی و مبتنی بر برنامه‌ها

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۴۴۹

فراگیری چگونگی تولید پیام با استفاده از رسانه های چاپی، سمعی، بصری و... است (سپاسگر، ۱۳۸۴، ص ۱۲۲ به نقل از عباسی-قادی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۱۲۰). ازنظر جیمز پاتر، مجموعه چشم اندازهایی که ما به طور فعالانه برای قرار گرفتن در مقابل رسانه ها از آن بهره برداری می کنیم تا معنای پیام هایی را که با آن ها مواجه می شویم تفسیر کنیم؛ سواد رسانه ای نامیده می شود. ازنظر پاتر سواد رسانه ای الگویی چندعاملی است و «ساختار دانش»، «منبع شخص»، «وظایف پردازش اطلاعات» و «مهارت ها و توانایی ها» عامل های مدل سواد رسانه ای هستند و بر اساس دیدگاه پاتر، ارتباط این عوامل، فضایی و حلقه ای (نه سطحی) است. در هر برش عرضی، یکی از عوامل سواد رسانه ای قرار دارند و از این رو هر یک از عوامل عامل دیگر را پشتیبانی می کنند. همچنین ازنظر جیمز پاتر سواد رسانه ای دارای چهار بعد شناختی، احساسی، زیبا شناختی و اخلاقی می باشد (عباسی قادی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۱۲۰). کسب منزلت های بالاتر اجتماعی، احساس توانایی را در فرد تقویت می کند و نگرش او را نسبت به توانایی او در تأثیر نهادن بر تصمیم گیری ها مساعد می سازد. این نگرش ها، زمینه مشارکت در فعالیت های اجتماعی را تقویت می کند. در این حالت، منزلت اجتماعی نهایتاً از طریق اثری که بر احساس توانایی و یا نگرش بی قدرتی می گذارد، بر مشارکت مؤثر می افتد. در این میان، متغیر سواد بیش از سایر متغیرهای منزلتی بر مشارکت اثر دارد. فرآیند توسعه همچنین از طریق سازمانی نیز بر مشارکت اثر می گذارد. عضویت فرد در گروه ها و سازمان ها احتمال مشارکت در فعالیت اجتماعی و سیاسی را بیشتر می کند. این عامل در جوامعی که فرصت های تحرک فردی در آن ها محدود است، اهمیت بیشتری دارد (غفاری و جمشید زاده، ۱۳۹۰، ص ۳۴).

رضایتمندی از فناوری اطلاعات

رضایت مشتری پیامد اصلی فعالیت های بازاریابی

همیاری تشكل هایی مانند شوراهای، مزارعه، مضاربه، وقف، مشاع و... را پدید آورده و سبب ایجاد واحد های جمعی و مشارکتی در جامعه گردیده است. در دیدگاه سوم به تناضی مهم در مورد مشارکت ایرانیان اشاره گردیده و معتقد است ایرانیان در عرصه های عمومی و اجتماعی، نا مشارکت جو و در عرصه های خصوصی، محلی و مذهبی به شدت مشارکت جو هستند. در این دیدگاه این نکته مورد توجه قرار گرفته است که ایرانیان در گستره تاریخ خود به علت حاکمیت زور مداری و شناخته نشدن به عنوان شهروندان صاحب حقوق، از عرصه های رسمی اجتماعی چشم پوشیده اند و بر عکس در حیطه های خانوادگی، محلی و مذهبی مشارکت ایرانیان فوق العاده بوده است (نیازی، ۱۳۸۵، ص ۱۳۴). پذیرش مشارکت مردم و اعمال دقیق و صحیح آن، مشروعيت و مقبولیت سازمان های خدماتی، دستگاه های اجرایی و حکومت را در نظر مردم تقویت و تحکیم می بخشد (انصاری، ۱۳۸۴، ص ۴۵). علاوه بر این مشارکت مردم در امور اجتماعی ضمن ایجاد نوعی احساس تعهد و مسئولیت نسبت به امور پیرامونی و افزایش وفاق و همدلی بین مردم، موجب می شود که مردم بر نحوه فعالیت و عملکرد دولت و نهادهای رسمی نظارت داشته باشند و از این طریق مانع از کم کاری یا انحراف آن ها از اهداف و وظایف خوبیش گرددند. سواد رسانه ای:

سواد رسانه ای توانایی وارسی و تحلیل از میان پیام هایی است که روزانه به ما اطلاع می دهنده، سرگرم می کنند، می فروشنند. یک نوع توانایی است که موجب می شود مهارت های تفکر انتقادی، همه رسانه ها را در بر گیرد. همچنین سواد رسانه ای درباره پرسیدن سوال هایی مربوط به آنچه وجود دارد و توجه به آنچه که نیست، می باشد. به عبارتی نوعی غریزه است؛ اینکه پرسیم چه دروغی پشت تولید رسانه ها نهفته است (انگیزه، پول، ارزش ها و مالکیت) و آگاه شویم چطور این عوامل تأثیر گذارند، از نظر بعضی از کارشناسان، سواد رسانه ای به معنای

فناوری اطلاعات، عبارت است از همه اشکال فناوری ساخت، ذخیره سازی، تبادل و به کارگیری اطلاعات در شکل های گوناگون: اطلاعات تجاری، مکالمات صوتی، تصاویر ساکن و متحرک، ارائه چند رسانه ای و سایر اشکالی که هنوز به وجود نیامده اند (فتحیان، ۱۳۸۴، ص ۱۷ و رسولی نژاد و نوری، ۱۳۸۸، ص ۸۹). در عصر حاضر یکی از مهم ترین رکن های اصلی قدرت، اطلاعات است پیشرفت فاوا منجر به پیدایش ابزارهای نوین ارتباطی و اطلاع رسانی شگرفی در دنیای امروز گردیده است که اشکال متفاوتی را از نحوه انجام فعالیت ها و ارائه خدمات در تمام عرصه ها پدید می آورد. این روش های نوین انجام خدمات موجب افزایش دقت، سرعت، شفافیت و کاهش زمان و هزینه درنتیجه بهبود کیفی و کمی انجام خدمات گردیده است و درنتیجه آن مدیریت شهری دچار تحول عظیمی می گردد و به سوی مدیریت پایدار شهری حرکت می کند چون مردم شهری در تصمیم گیری ها به کمک مدیران شهری می آیند (سعادتی، ۱۳۸۳، ص ۲۲).

روش اجرای پژوهش

روش تحقیق در این مطالعه توصیفی به روش پیمایشی است. زیرا با این روش از یکسو می توان تعداد زیادی از افراد را مورد مطالعه قرارداد و از طرف دیگر قابلیت تعیین پذیری و مقایسه جواب پاسخ گویان امکان پذیر است. جامعه آماری مورد مطالعه شامل کلیه شهروندان شهر تنکابن می باشد که تعدادشان ۲۰۱۵۳۱ نفر است (آمارنامه تفصیلی سال ۱۳۹۰). برای دقت در تعیین حجم نمونه بر اساس روش نمونه گیری تصادفی ساده و فرمول تعیین حجم نمونه کوکران تعداد ۳۱۹ نفر حجم نمونه پژوهش حاضر را تشکیل خواهد داد. ابزار مورداستفاده در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته می باشد. پرسش های پرسشنامه، با توجه به ادبیات و چارچوب نظری، پرسش تحقیق و سؤالات آن و به منظور عملیاتی کردن متغیرها و تسهیل در اندازه گیری آن ها طراحی شده اند. برای طیف بندی و فرآیندهای مرتبط با خدمات، افزایش حداکثری خرید و میزان مصرف با پدیده پست خرید مانند تغییر نگرش، حفظ مشتری، وفاداری به نام تجاری، ارتباطات مثبت دهان به دهان و رفتار شکایت گونه، در نظر گرفته شده است. مطالعه در زمینه رضایت مشتری دو نوع گسترده از آرزیابی را توسعه داده است: اول، تبادل خاص رضایت و دوم، اعتقاد به رضایت که شبیه به نگرش رضایتمندی است. مشتری کسی است که سازمان ها و شرکت ها مایل هستند بالرزش هایی که می آفرینند بر رفتار وی تأثیر گذارند (ضیایی و زبیار، ۱۳۹۱).

فناوری اطلاعات و مشارکت اجتماعی

امروزه لزوم حرکت به سمت جامعه مبتنی بر داشت برای دستیابی به توسعه پایدار انکار ناپذیر است. اما فرآیند تولید دانش از داده بدون ایجاد زیرساخت ارتباطی و اطلاعاتی مطمئن امکان پذیر نیست؛ چراکه این فرآیند نیازمند بسترهای مناسب جهت تبادل شبکه ای اطلاعات است. فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) چنین وظیفه ای را بر عهده دارد. این فناوری ابزار ایجاد، گسترش و نگهداری زیرساخت رشد و نمو فناوری های دیگر و رهیافت توسعه پایدار است.

شهر الکترونیک یکی از خاستگاه های مدیران شهری و شهروندان در عرضه کردن و مورداستفاده قرار دادن خدمات شهری است. شهر الکترونیک عبارت است شهری که اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس های دولتی و سازمان های بخش خصوصی به صورت بخط و شبانه روزی، در هفت روز هفته با کیفیت و ضریب اینمی بالا با استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن انجام می شود. به عبارتی در شهر الکترونیک تمام خدمات مورد نیاز ساکنان از طریق شبکه های اطلاع رسانی تأمین می شود. به این ترتیب دیگر نیازی به حرکت فیزیکی شهروندان برای دسترسی به خدمات دولت و نهادهای خصوصی نیست. در این شهر الکترونیکی ادارات دیجیتالی جایگزین ادارات فیزیکی می شوند (حضرتی لیلان و خدیوی، ۱۳۸۹، ص ۱۳۶). دسترسی

جدول ۱. پیشینه تحقیق

مشخصات	سال	عنوان	نتایج
محمدحسین حسنی	۱۳۸۲	مطالعه استفاده از اینترنت و گرایش دانشجویان به ارزش‌های سیاسی در فضای مجازی پرداخته است	اینترنت در تقویت برخی از ارزش‌های سیاسی مثل آزادی بیان مؤثر است نتایج این مطالعه تنها به سنجش ارزش‌های سیاسی و بهخصوص آزادی بیان در فضای مجازی پرداخته است
احمد گنجی	۱۳۸۴	مطالعه الگوی کاربران اینترنت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن	نتایج این پژوهش حاکی از آن است که نوجوانان و جوانان از تمایل متوسطی به الگوی اطلاعاتی استفاده از اینترنت برخوردارند و تمایل آن‌ها به الگوی ارتقاطی از اینترنت نیز متوسط رو به پایین می‌باشد
احسن حق‌گویی	۱۳۸۷	مطالعه میزان و کیفیت استفاده از اینترنت در ایران و تأثیر آن بر میزان مشارکت سیاسی	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ۵۶ درصد افراد موردمطالعه در سطح متوسط به فعالیت سیاسی می‌پردازند، اینترنت می‌تواند نقشی بسیار متفاوت در کنش سیاسی افراد ایفا کند
دنیس وگی - نور ^۲	۱۹۹۶	مطالعه حوزه عمومی در چارچوب کلی نظریه کنش ارتباطی هابرماس	اینترنت ذاتاً دارای قابلیت آزادی‌بخش حوزه عمومی است ولی عوامل بیرونی و ذاتی نظیر منافع صاجبان قدرت در حوزه دولت و بنگاه‌های اقتصادی و صنایع ارتباطات و سرگرمی ممکن است این پتانسیل را تضعیف کند
توماس هاگ ^۳	۱۹۹۷	آیا تکانه‌های رایانه‌ای ای دموکراسی را به حرکت در می‌آورد؟	هاگ چنین برداشت می‌کند که اینترنت راههای تازه و مختلفی برای فعالیت سیاسی مردم و مشارکت آنان در فرآیندهای سیاسی ارائه می‌کند.
جی وودی استلنی و کریستوفرویر ^۴	۲۰۰۸	اثرات اینترنت بر مشارکت سیاسی	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مشارکت مردم در اثر استفاده از اینترنت در تصمیم‌گیری‌های سیاسی بهخصوص شرکت در انتخابات افزایش می‌یابد.

سؤالات پرسشنامه از طیف لیکرت استفاده شده که محقق مناسب با موضوع تحقیق تعدادی گویید در اختیار پاسخگو قرار می‌دهد تا گرایش خود را درباره آن مشخص نماید. طیف از گرایش کاملاً موافق تا گرایش کاملاً مخالف کشیده می‌شود، هدف این طیف اندازه‌گیری گرایش به یک موضوع بر اساس ارزش‌های جامعه می‌باشد و کاربرد این طیف نیز در جهت بررسی گرایش‌ها نسبت به مسئله اجتماعی باشد که در سطح ترتیبی نیز مورد سنجش قرار باشد که بررسی نرمال بودن توزیع جامعه می‌پردازیم و با استفاده از آزمون کولموگرف اسمیرنوف (KS) با ارزش‌های جامعه می‌باشد.

برای تعیین روایی ابزار، از روش صوری و نظر خبرگان استفاده شد و جهت تعیین پایایی ابزار، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد لذا ۳۰ نمونه از پرسشنامه در اختیار خبرگان قرار گرفت و پس از جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، ضریب پایایی حاصل محاسبه شد که نتایج آزمون آلفا در جدول زیر ارائه شده است:

با استفاده از آزمون کولموگرف اسمیرنوف (KS) به بررسی نرمال بودن توزیع جامعه می‌پردازیم و می‌باشد که در سطح ترتیبی نیز مورد سنجش قرار

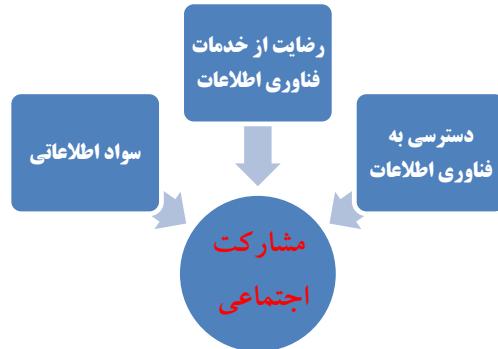
ارتباطات و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در سطح ۹۵% رابطه معنی دار می باشد، شدت این رابطه برابر ۲۳ درصد می باشد. جهت تعیین جهت این تأثیر با توجه به ضریب بتا مشاهده می شود که این تأثیر مستقیم و مثبت می باشد. از سویی ضریب تعیین در این فرضیه برابر با ۰/۰۵ می باشد یعنی متغیر مستقل حدود ۵ درصد تغییرات متغیر وابسته را می تواند پیش بینی کند. پس می توان مدل رگرسیون را به شکل زیر نوشت:

$$Y = ۰/۲۳ X + ۲/۷۴$$

فرضیه ۲. سواد اطلاعاتی شهروندان در زمینه فناوری و میزان بر مشارکت اجتماعی شهروندان تأثیر دارد با توجه به مقدار sig که کمتر از پنج صدم می باشد، بین دو متغیر سواد اطلاعاتی شهروندان در زمینه فناوری و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در سطح ۹۵% رابطه معنی دار می باشد، شدت این رابطه برابر ۲۹ درصد می باشد. جهت تعیین جهت این تأثیر با توجه به ضریب بتا مشاهده می شود که این تأثیر مستقیم و مثبت می باشد. از سویی ضریب تعیین در این فرضیه برابر با ۰/۰۸ می باشد یعنی متغیر مستقل حدود ۸ درصد تغییرات متغیر وابسته را می تواند پیش بینی کند. پس می توان مدل رگرسیون را به شکل زیر نوشت:

$$Y = ۰/۲۹ X + ۲/۵۲$$

فرضیه ۳. رضایت از خدمات فناوری اطلاعات بر میزان مشارکت اجتماعی شهروندان تأثیر دارد. با توجه به مقدار sig که کمتر از پنج صدم می باشد، بین دو متغیر رضایت از خدمات فناوری اطلاعات و

نمودار ۱. مدل تحقیق

در صورت نرمال بودن از آزمون های پارامتریک و در صورت نرمال نبودن از آزمون های ناپارامتریک استفاده خواهد شد. لازم به ذکر است که کلیه مراحل فوق با استفاده از نرم افزار آماری Spss انجام خواهد شد.

جداول فوق بیانگر نتایج آزمون کموگروف - اسمنیوف (KS) متغیرها می باشد بر اساس نتایج به دست آمده و با توجه به مقدار Z که بالاتر از ۰/۰۵ است مشخص شد که متغیرها در جامعه آماری از توزیع نرمالی برخوردارند و درنتیجه می توانیم از آزمون رگرسیون جهت سنجش ارتباط متغیرها استفاده کنیم.

یافته های پژوهش تحلیل اطلاعات

فرضیه ۱. دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات بر میزان مشارکت اجتماعی شهروندان تأثیر دارد. با توجه به مقدار sig که کمتر از پنج صدم می باشد، بین دو متغیر دسترسی به فناوری اطلاعات و

جدول ۲. آلفای کرونباخ متغیرها، مأخذ: یافته های تحقیق

آلفای کرونباخ	متغیرهای تحقیق
۰/۸۷۰	مشارکت اجتماعی
۰/۷۰۶	سواد اطلاعاتی شهروندان:
۰/۷۱۳	رضایت از فناوری:
۰/۸۱۹	دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات:

جدول ۳. آزمون کلموگروف – اسپیرنوف، مأخذ: یافته های تحقیق.

استفاده از خدمات فاوا	مشارکت اجتماعی	سواد اطلاعاتی	رضایت از فاوا
۳۱۹	۳۱۸	۳۱۶	۳۱۹
۳/۴۹۰۶	۳/۳۵۲۶	۳/۵۲۵۹	۳/۵۴۵۶
۰/۹۵۷۰۰	۰/۷۰۳۰۱	۰/۹۰۹۱۲	۰/۰۳۹
۱/۱۵۸	۰/۷۳۸	۱/۰۰۶	۰/۷۰۱
۰/۱۳۷	۰/۵۷۲	۰/۲۶۴	۰/۷۱۰
سطح معناداری (sig)			

جدول ۴. توصیف اطلاعات جمعیت شناختی، مأخذ: یافته های تحقیق.

متغیرها	طبقه‌بندی	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۲۸	۴۰/۱
	زن	۱۸۶	۵۸/۳
	اظهارنشده	۵	۱/۶
سن	۱۸ تا ۲۱ سال	۱۰	۳/۱
	۲۱ تا ۲۴ سال	۱۵	۴/۷
	۲۴ تا ۲۶ سال	۴۵	۱۴/۱
	۲۶ و بالاتر	۲۱۴	۶۷/۱
	اظهارنشده	۳۵	۱۱
تحصیلات	دیپلم و پایین‌تر	۴۱	۱۲/۹
	فوق دیپلم	۴۸	۱۵
	لیسانس	۱۴۸	۴۶/۴
	فوق لیسانس و بالاتر	۷۱	۲۲/۳
	اظهارنشده	۱۱	۳/۴
جمع	۳۱۹	۳۱۹	۱۰۰

$$Y = 0.62X + 1.21$$

بحث و نتیجه‌گیری

مشارکت اساس زندگی بشری است و یکی از حقوق بنیادی انسان به شمار می‌آید. انسان موجودی هوشیار است و باید آگاه و خود هدایت‌گر باشد از سوی دیگر، انسان موجودی اجتماعی است و در جامعه به دنیا می‌آید، در آن زندگی می‌کند و مهارت‌های زندگی را در کنار دیگران می‌آموزد و توانمند می‌شود. مشارکت به معنی درگیر و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در سطح ۹۵% رابطه معنی دار می‌باشد، شدت این رابطه برابر ۶۲ درصد می‌باشد. برای تعیین جهت این تأثیر با توجه به ضریب بتا مشاهده می‌شود که این تأثیر مستقیم و مثبت می‌باشد. از سویی ضریب تعیین در این فرضیه برابر با ۰.۳۸ می‌باشد یعنی متغیر مستقل حدود ۳۸ درصد تغییرات متغیر وابسته را می‌تواند پیش‌بینی کند. پس می‌توان مدل رگرسیون را به شکل زیر نوشت:

و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در سطح

۹۵% رابطه معنی دار می‌باشد، شدت این رابطه

برابر ۶۲ درصد می‌باشد. برای تعیین جهت این تأثیر با توجه به ضریب بتا مشاهده می‌شود که این تأثیر

مستقیم و مثبت می‌باشد. از سویی ضریب تعیین در این فرضیه برابر با ۰.۳۸ می‌باشد یعنی متغیر

مستقل حدود ۳۸ درصد تغییرات متغیر وابسته را می‌تواند پیش‌بینی کند. پس می‌توان مدل رگرسیون را به شکل زیر نوشت:

جدول ۵. توصیف متغیرها، مأخذ: یافته های تحقیق.

توصیف متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	مینیمم	ماکریم
مشارکت اجتماعی	۳۱۱	۳/۳۲	۰/۷۶	۰/۵۸	۱	۵
مشارکت در امور شهری	۳۱۳	۳/۴	۰/۹۱	۰/۸۳	۱	۵
مزایای فاوا	۳۱۷	۳/۴۹	۰/۹۵	۰/۹۱	۱	۵
سود اطلاعاتی	۳۱۶	۳/۵۲	۰/۹	۰/۸۲	۱	۵
رضایت از فناوری	۳۱۱	۳/۵۴	۰/۷۲	۰/۵۲	۱	۵
میزان استفاده از خدمات فاوا	۲۸۴	۳/۶۳	۰/۷۴	۰/۵۵	۱	۴
ارزیابی شهروندان از خدمات فناوری اطلاعات	۳۱۴	۳/۶۶	۰/۸۳	۰/۷	۱	۵

جدول ۶. آزمون رگرسیون بین دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان

مقدار R	ضریب تعیین	ضریب بتا	مقدار ثابت	سطح معنی داری
۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۲۳	۲/۷۴	۰/۰۰۰

جدول ۷. آزمون رگرسیون بین سود اطلاعاتی شهروندان در زمینه فناوری و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان

مقدار R	ضریب تعیین	ضریب بتا	مقدار ثابت	سطح معنی داری
۰/۲۹	۰/۰۸	۰/۲۹	۲/۵۲	۰/۰۰۰

نیز نشان داد دسترسی فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب افزایش مشارکت شهروندان تنگابن در ابعاد اجتماعی شده است.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که فناوری اطلاعات بر مشارکت اجتماعی تأثیر دارد. نتایج فرضیه های تحقیق با نتایج تحقیقات پیشین همسو می باشد به عنوان مثال؛ تحقیق «جی وودی استنلی» و «کریستوفوربر» (۲۰۰۸) نشان داد مشارکت مردم در اثر استفاده از اینترنت در تصمیم گیری های سیاسی به خصوص شرکت در انتخابات افزایش می باید. «توماس هاگ» (۱۹۹۷) چنین برداشت می کند که اینترنت راه های تازه و مختلفی برای فعالیت سیاسی مردم و مشارکت آنان در فرآیندهای سیاسی ارائه می کند. «دنیس و گی نور» (۱۹۹۶) نشان داد که اینترنت ذاتاً دارای قابلیت آزادی بخش حوزه عمومی است ولی عوامل بیرونی و ذاتی نظیر منافع صاحبان قدرت در حوزه دولت و بنگاه های اقتصادی و صنایع

شدن بسیار نزدیک مردم در فرآیندهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مؤثر بر زندگی آنان است. فناوری اطلاعات و ارتباطات در واقع فناوری غالب در هزاره جدید است. از آنجاکه عصر دنایی و بحث تعلیم و تربیت در تمامی دوره ها، بحث اساسی جوامع بوده و در قرون اخیر، جایگاه خاصی در گفتمان های مختلف برای خود باز کرده است (محمدی شاهبلاغی، ۱۳۹۲، ص ۴۶). امروزه یکی از تئوری های جدید شهری موردنظر سیاستمداران علوم شهری استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در سطح شهرها می باشد. در صورت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات فضای مکان ها تبدیل به فضای جریان ها می شود؛ که این خود به معنی محقق شدن شهر الکترونیک است که در آن شهروندان در فضای جریان ها سیال آند. در چنین فضایی شهرها با مدیریتی مبتنی بر دانش، عقلانیت و اداره می شوند. همانطور که نتایج پژوهش حاضر

میری شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۴۵۴

جدول ۸. آزمون رگرسیون بین رضایت از خدمات فناوری اطلاعات و میزان مشارکت اجتماعی شهروندان

مقدار R	ضریب تعیین	ضریب بتا	مقدار ثابت	سطح معنی داری
۰/۶۲	۰/۳۸	۰/۶۲	۱/۲۱	۰/۰۰۰

پست‌بانک‌ها، جهت حمایت از ایجاد توانایی در شهروندان

- آموزش افزایش مشارکت شهروندان در راستای خدمات رسانی بهتر از طریق فناوری اطلاعات و ارتباطات

- جلب مشارکت روزافزون شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات.

- افزایش رضایت شهروندان بالارائه خدمات فناوری ارزیابی مستمر از خدمات ارائه شده فناوری اطلاعات از شهروندان

تحقیق با توجه به مشاهدات و تجربیات خود رد روند انجام تحقیق پیشنهاد می‌کند که مشوق‌های مختلفی فرهنگی و تفریحی در جهت ارتقاء مشارکت شهروندان تنکابنی توسط مسئولین مدیریت شهری در نظر گرفته شود. همچنین پیشنهاد می‌شود که از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی زمینه‌های آگاه‌سازی شهروندان در زمینه نحوه استفاده از فناوری اطلاعات ارائه گردد.

منابع و مأخذ

احمدی، اصغر و توکلی، محمود (۱۳۸۲) بررسی میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در اداره بهینه امور شهری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعه فرهنگی، پرتال جامع علوم انسانی.

انصاری، حمید (۱۳۸۴) پژوهشی در عوامل موثر بر مشارکت مردم در امور مربوط به ناجا در شهرستان تهران؛ مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد دوم، چاپ اول، انتشارات معاونت اجتماعی ناجا، تهران

تقوایی، مسعود، رسول بابا نسب و چمران موسوی (۱۳۸۸) تحلیلی بر سنجش عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت شهری مطالعه موردي، منطقه

ارتباطات و سرگرمی ممکن است این پتانسیل را تضعیف کنند. «سعیدی و همکاران» (۱۳۹۲) نیز تأیید کردند بین میزان مهارت استفاده از اینترنت با مشارکت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد بین مکان و میزان استفاده از اینترنت با مشارکت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. بین قابلیت و

پتانسیل اینترنت به عنوان حوزه عمومی؛ بین کیفیت و منابع اطلاعات اجتماعی و بین میزان استفاده از اینترنت با سطوح مشارکت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. درمجموع یافته‌ها نشان می‌دهد بین

اینترنت و مشارکت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش «حسنی» (۱۳۸۲) نشان داد

که، اینترنت در تقویت برخی از ارزش‌های سیاسی مثل آزادی بیان مؤثر است البته لازم به ذکر است که پژوهش حاضر به مطالعه مشارکت اجتماعی به صورت کلی می‌پردازد که مشارکت سیاسی نیز

بخشی از آن می‌باشد. «حق‌گویی» (۱۳۸۷) نشان می‌دهد که اینترنت می‌تواند نقشی بسیار متفاوت

در کنش سیاسی افراد ایفا کند. این پژوهش تنها به مطالعه تأثیر اینترنت بر مشارکت سیاسی پرداخته است که در مقایسه با پژوهش حاضر به مطالعه

مشارکت اجتماعی به صورت کلی پرداخته که مشارکت سیاسی نیز بخشی از آن می‌باشد.

پیشنهادهای تحقیق عبارتند از:

- آموزش شهروندان در استفاده از این فناوری برای بالا بردن سطح سواد اطلاعاتی.

- اینترنت پرسرعت یکی از نشانه‌های توسعه است و نقشی مؤثر در تسهیل انجام کارها دارد، پیشنهاد می‌شود در افزایش سرعت اینترنت پیگیری و اقدام نمایند

- افزایش تعداد کافی‌نات‌ها، دفاتر پیشخوان،

- ۴ شهر تبریز، مجله علمی پژوهشی مطالعات شهری و منطقه‌ای، سال اول، شماره دوم پاییز.
حسنی، ف (۱۳۸۶) دوران گذار فناوری اطلاعات ایران، سایت اینترنتی: <http://itmanagmant.persinblog.com>
- حضرتی لیلان، اکرم و دکتر اسدالله خدیوی (۱۳۸۹)، بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات (شهر الکترونیک) بر ساختار کالبدی شهر از دیدگاه کارکنان منطقه ۱ شهرداری تبریز، فصلنامه فراسوی مدیریت سال سوم، شماره ۱۲، بهار.
- حق‌گویی، احسن (۱۳۷۸) مطالعه میزان و کیفیت استفاده از اینترنت در ایران و تأثیر آن بر میزان مشارکت سیاسی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران دانشکده علوم اجتماعی
- رسولی نژاد، احسان و مهدی نوری (۱۳۸۸) اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر اشتغال ایران، مجله تحقیقات اقتصادی شماره ۸۹، زمستان صص ۱۰۷ - ۸۷.
- رهبری، مهرداد (۱۳۸۶) شهر الکترونیک و مدیریت شهری، اولین اجلاس بین‌المللی شهر الکترونیک. رهنما، محمد حیم (۱۳۸۸) برنامه‌ریزی مناطق مرکزی شهرها (اصول، مبانی، نظریه‌ها، تجربیات و فن‌ها) انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.
- سپاسگر، مليحه (۱۳۸۴) رویکردی نظری به سواد رسانه‌ای، فصلنامه پژوهش و سنجش، سال دوازدهم، شماره ۴۴.
- سعادتی، لیلا (۱۳۸۲) رفع بحران با فناوری اطلاعات، نشریه فرهنگ و پژوهش، شماره ۱۰۵.
- سعیدی، بهمن؛ اسلام پناه، مریم و دارابی، آزاد (۱۳۹۲) بررسی رابطه بین میزان استفاده از اینترنت با مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور استان کرمانشاه، مجله آموزش و یادگیری؛ شناسنامه علمی شماره، دوره ۱، شماره ۱.
- سیف، حمیدرضا (۱۳۷۹) جامعه مدنی و راههای رسیدن به آن، نشر جوانان موفق.
- سیف‌الدینی، فرانک (۱۳۷۵) برنامه‌ریزی محلی و همتی، ساحل و کریم لو، مسعود (۱۳۹۲) عوامل مرتبط با مشارکت اجتماعی در ارتقای سلامت، فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۴۸، صص ۷۰ - ۴۵.
- عباسی قادی، مجتبی؛ میرعلی سیدخوندی، زینب (۱۳۹۱) سودارسانه‌ای مخاطبان رسانه‌های نوشتاری در شهر تهران، نشریه مطالعات فرهنگ و ارتباطات، سال ۱۳، شماره ۲۰.
- غفاری، غلامرضا؛ جمشید زاده، ابراهیم (۱۳۹۰) مشارکت‌های مردمی و امور شهری (بررسی موانع، مشکلات و راهکارهای توسعه مشارکت‌های مردمی)، تهران: جامعه و فرهنگ.
- فتحیان، محمد (۱۳۸۴) مدیریت و برنامه‌ریزی فناوری اطلاعات: جوامع بشری و عصر اطلاعات، ماهنامه عصر فناوری اطلاعات، سال اول شماره ۳، مهرماه.
- مجیدی قهرودی، نسیم و آذری، فاطمه (۱۳۸۹) بررسی نقش اینترنت در ارتقاء جایگاه زنان، پژوهش نامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال اول، شماره دوم، پاییز و زمستان، صص ۱۰۹ - ۸۷.
- محمدی، جمال؛ ضرابی، اصغر؛ علیزاده اصل، جبار؛ صمصام شریعت، جمال الدین (۱۳۹۲) تحلیلی بر سنجش فناوری اطلاعات و ارتباطات و نقش آن در تحقق مشارکت اجتماعی و توامندسازی مدیریت شهری: مطالعه موردی منطقه ۶ شهر اصفهان، دو فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۳۱، بهار و تابستان، صص ۲۴۰ - ۲۲۳.
- محمدی شاهبلاغی، فرحناز؛ ستاره فروزان، آمنه؛ همتی، ساحل و کریم لو، مسعود (۱۳۹۲) عوامل همتی، ساحل و کریم لو، مسعود (۱۳۹۲) عوامل مرتبط با مشارکت اجتماعی در ارتقای سلامت، فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۴۸، صص ۷۰ - ۴۵.

نیازی، محسن (۱۳۸۵) تبیین وضعیت مشارکت اجتماعی شهروندان کاشان، فصلنامه کاشان شناخت، شماره ۲، زمستان، صص ۱۴۷ - ۱۲۷

هزارجریبی، جعفر و امانیان، ابوالفضل (۱۳۹۰) آگاهی زنان از حقوق شهروندی، و عوامل مؤثر بر آن، مجله مطالعات پژوهش های شهری منطقه ای، سال سوم، شماره ۹.

Gaynor, Denis (1996). Democracy in the Age of Information: A Reconceptualization of The Public Sphere. Retrieved November 12, 2007 from

Hug, Thomas (1997). Can Computer Shocks Activate Democracy? Diss. Mastergrade Society, Science and Technology in Europe

Stanley, J.Woody & wear, Christopher (2008). The Effect of Internet Use On Political Participation Retrieved January 27, 2008 from

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۴۵۷

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۴۵۸